

1. מלח הכבד ואח"כ בישלו עם עצמו- מה דין הכבד. ומה הדין כשבישלו עם תבשיל ויש בתבשיל ס' כנגדו.
2. מלח כבד כמתבקש לכתחילה ע"פ הרמ"א כמבואר בסי' ע"ג ס"ה, וטרם צלאו נפל הכבד על השיש, ומיד הרימו מהשיש, מה דין השיש.
3. הרב פ. קנה מדיח כלים יד שניה מיהודי שאינו שומר תו"מ, וכעת רוצה להשתמש בו, אלו חששות אפשר שיהיו והאם יש לדבר פתרון. כתוב פסק הלכה מנומק. הערה: החום המקסימלי של המדיח הוא 75 מעלות.
4. חם מקצתו חם כולו: א. תחב כף חלב לקדרת בשר- כמה נאסרה. ב. חתך בסכין חלב בשר רותח- כנגד כמה צריך לשער. ג. צלה פת עם בשר בתנור אחד וזב שומן מהבשר ולא נגע בפת- מה דין הפת.
5. דין דבוק: א. בישל כבד עם עוף ודבוק הכבד בעוף והיו עוד עופות בקדרה. ב. צנון שחתכו בסכין איסור ובשלו עם שאר דברים.
6. נ"ט בר נ"ט: א. בצל שחתכו בסכין של בשר ובשלו בקדרה חולבת. ב. תחב כף חלב ב"י לקדרה בשר שאינה ב"י. ג. תחב כף חלב ב"י לקדרה חדשה, מה דין הקדרה.
7. כמה נאסר: א. בשר רותח שנפל לחלב קר. ומה הדין כשבשלו אח"כ. ב. צלי מתובל שנפל לחלב קר. ג. טיפת חלב שנפלה על קדרת בשר שלא כנגד הרוטב. ד. עירוי מכ"ר שנפסק הקילוח של איסור שנפל על כלי.
8. אינו בן יומו: א. כיסוי חלב שאינו ב"י על קדרה בשרית עם בשר. ב. בצל שחתך בסכין בשר שאינו ב"י ואח"כ טגנו במחבת חלבית. ג. קדרה שבשל בה בשר ואחר מעל"ע בשל בה חלב.
9. רשות: בישל בכלי בשרי בשר, הרתח הסיר, ונפל ע"ג המכסה חלב, ויש בתבשיל ס' כנגד החלב שנפל, אך אין במכסה לבד ס' כנגד החלב. מה דין המכסה, התבשיל והקדרה.

תשובות

1. דעת רוב הראשונים שכבד שבישלו עם עצמו מותר, ורק דעת הרמב"ם לאסור. והשו"ע סי' ע"ג ס"א פסק שלכתחילה אין לבשלו אך בדיעבד מותר, ואילו הרמ"א פסק שאסור אף בדיעבד. ובדעת השו"ע לאסור לכתחילה מצאנו כמה טעמים. 1. בב"י הביא דעת הסמ"ק לחוש לדעת ר' ישמעאל בנו של ריב"ק שאם שולק הכבד עם עצמו אסור, והיות ואין אנו בקיאין יש לחוש לדעתו גם בבישול. 2. עוד ביאר הב"י שחומרת הגאונים שאין לחלוט לא תעמוד בלא שיגזרו על הבישול, דאם מותר לבשלו עם עצמו יבואו גם לחלוט עם אחרים. 3. במנח"י כתב שהיות והכבד צריך הדחה אחר שבישלו עם עצמו יש לחוש שמא יבוא לאוכלו בלא הדחה. ובדעת הרמ"א גם יש ב' הבנות. 1. הט"ז ביאר שפסק כדעת הרמב"ם שחשש לת"ק שחלק על ר"י בן נורי כמתבאר לעיל. 2. הש"ך ביאר מצד דברי הסמ"ק שאין אנו בקיאין בין חליטה לבישול כנ"ל.
- ואם יש בתבשיל ס' כנגד הכבד, כתב הרמ"א ס"ו בשם הרי"ו שעדיין יש לאסור הכבד והוא בלא טעם. והש"ך כתב להתיר, ומה שהביא הרמ"א שרי"ו אסר, לא מבואר כך ברי"ו עיי"ש.
2. היות ומליחה אוסרת מיד משום מליח כרותח מיד כמבואר בסי' צ"א ס"ה ובש"ך שם סק"א, אף שהשו"ע פסק כדעת הר"ן שנאסר רק אחר שיעור מליחה אין הלכה כן. ולכן היה מן הדין לפסוק שהשיש יאסר מיד ויהיה דינו כמבואר בסי' ס"ט סט"ז שכלי שאינו מנוקב שמלח בו בשר אסור להשתמש בו רותח ואם השתמש בו רותח נאסר המאכל כ"ק. אלא שכתב הרמ"א סי' צ"א ס"ה שיש להחמיר שמליחה לצלי נחשבת לרותח רק במקום שאין הפס"מ, והיות ולאסור השיש הוא הפס"מ יש להקל שלא נאסר. ועוד יש לדון שאף שפסקינן שמליח כרותח 'מיד', עדיין יש שיעור לדבר- ואם הורידו מיד יש להתיר.
3. הבעיות שיכולות להווצר במדיח כלים זה, במידה והשתמשו בו לאיסור או לבב"ח ביחד, ונמצא שבלוע בדפנות המדיח בב"ח. ונבלעו ע"י עירוי מכ"ר שמערה המדיח מים חמים על כלים מלוכלכים מבב"ח ואף שכתב הרמ"א סי' צ"ה ס"ג להתיר הכלים באופן זה, כבר כתבו הט"ז סק"יב וש"ך סק"כ לאסור הכלים וא"כ יש לאסור גם דפנות המדיח דדין אחד הוא עם הכלים. ועוד יש לחוש שהמים מתחממים מגוף חימום שנמצא בתוך המדיח וא"כ הוא עצמו נחשב כ"ר [ולא רק עירוי מכ"ר] ואף לרמ"א יאסרו הדפנות. ויש להדגיש שכל דברינו הינם באופן שקודם שמערב המדיח את חומר הניקוי עושה שטיפה

ראשונה של מים נקיים, כי אם מערב מיד את חומר הניקוי נעשה הכל פגום ונבלע רק טעם פגום בדפנות ואינם נאסרות¹.

ותקנתו של המדיח, פשוט שלא מועילה לו הגעלה ע"י שיפעילו כשהוא ריקן, משום שהחום המירבי הוא 75 מעלות ואין זה רתיחה שמועילה להגעלה כמבואר ברמ"א אור"ח סי' תנ"ב ס"א. אלא שיחכה מעל"ע ויהיה טעם הבלוע פגום, ויפעילו עם חומר הניקוי כדי שיפגם טעם הבלוע בו לגמרי ולא יהיה ראוי למאכל [ואולי פעולה זו מיותרת כי כבר נפגם בשימוש שנעשה כשהיה עם הכלים כי גם אז היה אח"כ חומר ניקוי הפוגם את הכלי], וכעת אף כשישתמש בו אין הטעם שבדפנות אוסר הכלים כי פגום הוא ואינו ב"י וכן הוא רק נ"ט בר נ"ט שיבלע בכלי ועדיין היתר הוא [ואפשר לדון את הבלוע בתור היתר כי כעת פגום הוא לגמרי]. וכן אין בזה ביטול איסור לכתחילה כי לא מתכוון לבטלו אלא להשתמש במדיח ואין לו אפשרות אחרת. ומכל הני דברים נראה שזוהי הדרך המובחרת לתקנו.

4. א. נחלקו הראשונים האם אומרים 'חם מקצתו חם כולו', לדעת הר' פרץ אומרים כן ולכן כל הכלי נאסר אף שהוא קר ולחולקים שרי. ולדינא פסקו השו"ע והרמ"א צד, א. להקל בזה. אלא שלדעת המג"א אמרינן שכל הכף בלעה אך פולטת רק במקום נגיעתה באוכל, ולדעת הש"ך לא בולעת אלא במקום נגיעתה. ב. פסק השו"ע צד, ז. שיש לשער רק כנגד מה שנגע הסכין בבשר ולשיטתו שרק שם נאסר, אמנם לחולקים יש לשער כנגד כל הסכין משום 'חם מקצתו חם כולו'. ג. כתבו הט"ז והש"ך סי' צ"ז לאסור את הפת, ולמרות שלא הגיע השומן בפת אמרינן 'חם מקצתו וכו' והגיע השומן עד הפת. ובה כולם מודים היות והתנור חם ודאי מוליך בליעתו בכולו. [אלא שהקשה הכרתי בזה שהוי נ"ט בר נ"ט, ואכ"מ].

5. א. פסק השו"ע עג, ו. להתיר הכל אם יש ס' כנגד הכבד. והרמ"א כתב להחמיר ולהצריך ס' כנגד העוף שהכבד דבוק בו כי אין בעוף כנגד הכבד ונעשה חנו"נ, וחולקים לשיטתם אם אומרים חנו"נ בשאר איסורים. ב. לדעת השו"ע הצנן נאסר כדי נטילה כמבואר בסי' צו, א. ואם מבשלו אח"כ עם שאר דברים כתבו הט"ז והש"ך שם שיש לשער רק כדי הנטילה ולא כנגד כל הצנן, אמנם מהר"ם מלובלין ס"ל שיש לשער כנגד כל הצנן משום שהנטילה דבוקה בצנן וקודם נאסר הצנן ונעשה חנו"נ ורק אח"כ מתפשט הטעם לשאר התבשיל. וטעם הט"ז והש"ך שלא חוששים בזה לדבוק כי יש סניף להקל לצרף הדעות שאין חנו"נ בחצי חתיכה [אף שלא קיי"ל כן]. ויש להוסיף שאף לדעת הרמ"א שלכתחילה דבר חריף מתפשט בכולו הכא כיון שכבר נעשה חשיב כדעבד שאף הרמ"א מודה שנאסר רק כדי נטילה וגם לשיטתו יהיה לדון בדין דבוק חנו"ל.

6. א. קיי"ל שבדבר חריף נחשב שקיבל טעם ראשון ולכן בצל זה יש בו טעם ראשון של בשר, וכעת שמבשלו בקדרה חולבת אם אין ס' בקדרה כנגד טעם הבשר הבלוע בבצל נעשה הבצל חנו"נ ואוסר הקדרה, אך אם יש ס' בקדרה כנגד טעם הבצל אין כאן איסור, כי טעם הקדרה שיכנס לבצל הוא נ"ט בר נ"ט, וטעם הבצל שיצא למים בקדרה מתבטל בס' כמבואר באורך בסי' צד, ו. וברעק"א שם. [ולדעת מהר"ם מלובלין אף כשיש חלב בקדרה עצמה ויש ס' כנגד הטעם הבלוע בבצל הכל שרי]. ב. הכף החלבית ודאי שלא נאסרת כי נבלע בה טעם נטל"פ שהוא גם נ"ט בר נ"ט. והקדרה גם לא נאסרת מעיקר הדין כי בלוע בה נטל"פ של בשר ולא נאסר כשמקבל טעם של חלב ועוד שכאן קיבלה טעם מנט"ט בר נ"ט ולכן כתב הרמ"א צד, ה. שמדינא הכל שרי, אלא שהחמירו לאסור הקדרה ולהתיר המאכל לאכול במין הכלי שהוא ב"י ועם סוג כלים כמו הב"י. והטעם שהחמירו כאן לאכול גם בכלים כמו הכלי ב"י כתב הש"ך סק"ח היות והקדרה שאינה ב"י אסורה, החמירו לאכול במין הכלי שהוא ב"י דאל"כ יבואו להתיר גם הקדרה. ג. מעיקר הדין הקדרה נשארת בדינה הראשון דהיינו פרווה. אלא שכתב הש"ך צד סקט"ו בסופו, היות וצריך לקבוע תשמיש לקדרה זו, יש לקבוע לה תשמיש כפי הכלי שתחב בה.

7. א. קיי"ל שתתאי גבר כמבואר בסי' צא, ד. ולכן הבשר שהוא העליון נאסר רק כ"ק ואוסר רק כ"ק. אלא שנחלקו ריב"א ור"ת האם במקום שא"א לקלף יש לשער כנגד הקליפה או לא, ופסקו שו"ע ורמ"א כדעת ר"ת שאין לשער ולכן החלב יהיה מותר כי א"א לקלפו וכן הבשר יהיה מותר כאשר בשלו ונימוח וא"א לקלפו. וכן מבואר בש"ך שם. אמנם לדינא חלקו הט"ז והש"ך והחמירו כדעת ריב"א שתמיד יש לשער ס' כנגד הקליפה באופן שא"א לקלפה. ב. צלי מתובל יש לחלק בין אם הצלי קר או חם. אם הצלי חם לכו"ע נאסר כל הצלי ולמרות שמצד דין תתאי גבר היה צריך להאסר רק כ"ק היות והוא צלי ומתובל נבלע הטעם בכולו. וכן פסק השו"ע צא, ז. ואם הוא קר נחלקו הראשונים האם נאסר כולו, ופסק הרמ"א שם לאסור כולו והיקל במקום הפסד, והש"ך שם נראה שהחמיר אפי' במקום הפסד. ג. ספק בגמ' בזבחים כמה התפשטה הטיפה האם כנגד כל הכלי או לא, ולדעת הב"י והש"ך הספק הוא האם התפשטה בכל הכלי ושרי הכלי או שמא התפשטה עד ס' פעמים ס' ואוסרת הכלי כנגד זה, ופוסקים בזה לחומרא. וע"פ הט"ז הספק הוא האם התפשטה בכל הכלי ואסור הכלי [וזה גופא צ"ע מדוע שלא תתבטל הטיפה

¹ וכל זה לדעת השפ"ד סי' פ"ז סק"ח. אך לדעת הכרתי שם יהיה אסור בכל אופן משום שבב"ח אסור אף טעם פגום עיי"ש.

בכל הכלי שיש ס' כנגדה] או שמא לא זזה ממקומה ואוסרת רק מקום נפילתה. ד. פסק השו"ע צב, ט. שיש לגרוד הכלי באופן זה. והשו"ך סימן צ"ג כתב שגרירא היינו קליפה. והחזו"א למד שהיינו גרידא בציפורן ופחות מקליפה.

8. א. מעיקר הדין המאכל והכלי מותרים והכיסוי צריך הגעלה אלא שכתב הרמ"א צג, א. להחמיר בכיסוי אף שאינו ב"י כאילו הוא ב"י ולפ"ז יש לאסור הכל. אלא שכתב מהרש"ל טעם החומרא באופן שאין הכיסוי רחב ויש לו מקום שנשאר בו שמנונית שהיא ב"י, ורק בכלי זה יש לאסור וכן פסקו הט"ז והשו"ך שם. ונחלקו כנגד כמה יש לשער, לדעת הט"ז יש לשער ס' כנגד השמנונית ולדעת הש"ך יש לשער ס' פעמים ס' כנגדה. ב. לדעת הרמ"א יש להחמיר באינו ב"י בדבר חריף כאילו הוא ב"י, וממילא הבצל יהיה חנו"נ ויאסור הכל. אלא לדעת השו"ע צו, ג. ע"פ הבנת הפמ"ג יש להקל משום שיש לצרף הדעות הסוברות שמה שהחמירו נ"ט בר נ"ט בחריף היינו כשיש שמנונית על הסכין ולא רק טעם בלוע בו, ואם יש טעם בלוע בו הוא נ"ט בר נ"ט, ועוד יש לצרף הדעות הסוברות שרק חילתית מחליא לשבח וממילא יהיה שרי הכל. אמנם להבנת הרעק"א בשו"ע שם הצירוף בשו"ע להקל הוא שרק בצנון מחמירים שאין בו נ"ט בר נ"ט, ורק בחילתית שמחליא לשבח, יש לדון שאפשר שבצל דינו כצנון כמבואר בשפ"ד צו, יב. ג. אם לא היה בחלב ס' כנגד הבשר מעיקר הדין הקדרה מותרת להשתמש בה ירקות אך כתב הש"ך צג, ג. שמצד חומרת הרמ"א צד, ה. יש לאסור להשתמש בה בכל אופן. ואם היה ס' בחלב כנגד הבשר הביא הטור ג' דעות בראשונים [גם באופן שהכל ב"י, וה"ה כשאינו ב"י], י"א שהקדרה אסורה בכל אופן וי"א שמותרת לחלב וי"א שמותרת להכל, ופוסקים לאיסורא בזה.

9. כתב הרמ"א צ"ב ס"ז שאם נפל טיפה על המכסה הוי כנגד הרוטב שהדין בזה מבואר בסעיף ה' שהבשר מותר והקדרה אסורה וה"נ הבשר מותר והמכסה אסור. אלא יש להסתפק, כמה מהמכסה נאסר, האם רק במקום שנפל החלב או אף כל המכסה. ושורש הספק שטיפה שנפלה כנגד הרוטב כתב הש"ך סי' צ"ב סקי"ח ממ"נ יש להתיר המאכל. א. אם התפשטה הטיפה מתפשטת בכל הכלי ויש בכלי ס' כנגדה ואם לא מתפשטת – נכנסת לפנים התבשיל ומתבטלת. ולפ"ז יש לדון במכסה על הצד שהטיפה מתפשטת בכלי גם כאן תתפשט במכסה ותו לא, כי הכלי הוא כבר משהו אחר וא"כ יאסר כל המכסה ושוב יאסור כל המאכל וכל הקדרה. או שאפשר שהטיפה מתפשטת במכסה ממילא גם מפשטת בסיר בחדא מחתא ויש ס' כנגדה בכל הכלי ולכן רק המכסה יאסר איפה שנפל הטיפה ולא שאר הכלי והמכסה ויש להתיר המאכל והקדרה. ומסברא נראה כהצד הראשון אך יש לעיין בזה, היות ונראה מלשון הרמ"א ס"ז כהצד השני מכך שלא כתב כל החילוקים הנ"ל.